

תשורה
משמחת נישואין
של
מנחם מענדל ושטערנא שרה

שיחיו

מטוסוב

יום שני, כ"ג סיון ה'תשס"ו

לזכות

החתן התמים הרב מנחם מענדל שי'

והכלה מ' שטערנא שרה תי'

מטוסוב

לרגל יום נישואיהם בשעתומ"צ

יום שני, כ"ג סיון ה'תשס"ו

נדפס ע"י משפחתם שיחיו

לעילוי נשמת

הרבנית רבת פעלים אשה יראת ה'

מרת צבי' מרים ע"ה

גורארי'

**בת - יבלחט"א - הרה"ג הרה"ת יצחק הכהן שליט"א הענדל
שלוחה של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו קרוב לשלשים ושש שנה**

עסקה במילוי שליחות במרץ ובמס"נ

ובמיוחד במבצע חינוך וטהרת המשפחה

ורבים השיבה מעוון

נפטרה ביום ד' פ' אמור, י"ב אייר, ה'תשס"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

פתח דבר

בעזה"י

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנות ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו החתן התמים הרב מנחם מענדל והכלה המהוללה מ' שטערנא שרה שיחיו.

התודה והברכה מובעת בזה לידינו ומכירנו, אשר הואילו לשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברך את החתן ואת הכלה יחיו, ואותנו כולנו, בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה ובטוב לבב הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו מקרוב ומרחוק, בתשורה המוסגרת בזה.

התשורה כוללת:

(א) דבר מלכות מלוקט משיחות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו אודות יום כ"ג סיון.

(ב) מכתבי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לזקנו של החתן, הרה"ח ר' שלמה שי' מטוסוב.

(ג) מכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ מיום כ"ג סיון תש"ט להרה"ח ר' שניאור זלמן ז"ל גורארי' (זקנה של הכלה תחי').

(ד) מכתב מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו להרבנית מרת חוה ז"ל גורארי' (זקנתה של הכלה תחי').

(ה) מכתבי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לזקניה של הכלה, הרה"ג הרה"ח הרב יצחק הכהן שליט"א הענדל והרבנית מרת שיינא חוה ז"ל לרגל חתונתם (ביום כ"ט סיון ה'תש"ד).

(ו) מכתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לרגל הולדת הכלה לאבי הכלה, הרה"ח ר' נתן שי' גורארי'.

(ז) מכתבי ברכה מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו להרבנית מרת צבי' מרים ז"ל גורארי' (אם הכלה תחי') לרגל יום ההולדת שלה.

(ח) הגהות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו על ליקוטי שיחות (חלק כ"ו פ' יתרו ע' 114 ואילך)) שתורגם ללה"ק בתור הדרן על ספר משנה תורה להרמב"ם עבור הקובץ "מגיני מלך" שי"ל ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר ע"י בית חב"ד בופלו, נ.י. (תשמ"ה) שכללה ביאורים על הרמב"ם מאת גדולי רבני ישראל שנאמרו, או נשלחו, לכבוד סיום הרמב"ם הראשון, שהתקיים בופלו נ.י. ב' ניסן תשמ"ה.

(ט) קטעי יומן משנת תשי"ד שנרשם ע"י הרה"ח הרב משה ע"ה לברטוב (זקנו של החתן שי').

(י) הזמנה מנישואי כ"ק אדמו"ר מקופיטשניץ זצ"ל, (זקנו של אבי הכלה תי').

(יא) צילומי כתי"ק מאוסף כתי"י שהי' אצל כ"ק אדמו"ר מקופיטשניץ זצ"ל, (זקנו של אבי הכלה תי').

האל הטוב, הוא יתברך, יברך את כבורו ואת אנשי ביתו יחיו בתוך כלל אחב", בברכת מאליפות מנפש ועד בשר, ומיוחד בברכה העיקרית—זעהן זיך מיט'ן רבי'ן...והוא יגאלנו תיכף ומיד ממש.

מוקיריהם ומכבדיהם

משפחות מטוסוב - גורארי'

יום ב' כ"ג סיון ה'תשס"ו
ברוקלין, נ.י.

בעזה"י

בזכרון ימי יקירי - הרב החסיד יוש' נ"ט. כבודו של הרב
ה' אהרן ז"ל. אדם וכבודו וחיים טובים כבודו אדם

אחר שראו בשאלו. הטט לידינו אודות. הכוללנו ה' שרצני בודו כהרב -
ה' יוסף מאור בזו בשאלה הנקלה מהנוכח ש'נרשם. שטמוע יבין
לשחוט ולבדול על צ' יוש'. גם אנכי בקני סכינו ש'נרשם טובים מזוהר על
כ' יחול נאלישאל הקיאו לש'ק בקהילת. והגם אשר ש'נרשם ע"ה
אזר פארהמ אור וקבו הרב בקני' ש'ל. כרב התעורר ש'נרשם אשר
ש'נרשם בענין הש'ק כמכתבו. ע"כ או אונע עוזר ש'נרשם כוונת אשר
שיהיה יחיה אקור הרב ש'ק. והגהת הרבטיוס חב'ה ור'ש קנה כוונת
על כוונת נאלישאל אקניו כל אדם לא בקנה. ש'נרשם כוונת
ש'ל. גם ההשאלה בלא. וכמחול ש'נרשם כוונת. גם אקני כוונת
יש טובים וכו' -
ש'נרשם הרב ה'מני' פ'סטערנא הרב י'נרשם פ'סטערנא

מכתב אישור לשו"ב מהרה"צ רבי אהרן זצ"ל בן הרה"צ רבי מרדכי זצ"ל מטשערנאביל

ג'ה ה' קסולתה שר'ק אנה טארה'ק

כחט פ'לם טאה ונקרבת פ'סכת ונ'ט אלהי הא
יקניו ה'ה ריי ה'ת' ונח'ה א'ט צ'אז'ים פ'ה ק'ת
ה'אליס ה'ת'ק ס'ת'ת ו'ת' צ'אז'ל ש'א'ט.

אחמי פ'ח'ט ונ'ח'ת על אלו ונ'ח'אג ה'ח'ם א'לי. פ'ח'טו פ'ס'ח'ת ונ'ט עלן ה'ז'ל'ת
אנ'ה'ת א'פ'סי וה'ט א'ת'ת'ת פ'ח'ט. ונ'ט י'ח'ת ה' ה'ת ה'ח'ל'ה א'ת א'נ'ט א'ת'ת ו'ת'ת ו'ת'ת
א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת ו'ת'ת'ת. א'ת'ת'ת ו'ת'ת'ת א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת ו'ת'ת'ת א'ת'ת'ת
א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת ו'ת'ת'ת ה' כ'א'ת'ת ו'ת'ת'ת א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת
א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת א'ת'ת'ת

מכתב מהרה"צ רבי דוד משה זצ"ל מטשורטקוב לבן אחיו הרה"צ רבי ישראל זצ"ל מהוסאטין אודות לידת בתו

בגדה של ארבע ימים ואני ר' וישלח תרמי אסף

שאל וישלח יום אכבד אתו ויקחי ידיו ב' וידידי היקם הלצח
במלך קשה מנה דנה בקר שאיטע

אנשים שגלו אמתו פיה החיים והשאל לא שיהיו בשניה של שמה
ויורה שקנהש נולד יי בן זכר אמר הילם והביוג מלה והי איה
זשמוע הקל ביום ה' וימן ב' שיהי בשעה טובה ומנצחוג שזכה
נלה אשמים כל אגז זה מנה בשערוג טובור ופסרס שזכה בקיב (במש)
מהר אשמים ממק בשניה טובה באיגז זכר של ויימא באונר צשק ופשין
ב' זשמוג אגן ין חיים ושאל מאצנהש אמגז אמתק ד' רע

ישעיהו בן יוסף

יום כ"ג סיון

- מלוקט משיחות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו -

מקרא מלא דיבר הכתוב

ויקראו ספרי המלך גו' בחדש השלישי הוא חדש סיון בשלשה ועשרים בו גו'.

וממשיך בכתוב אודות מאורע זה: ויכתב ככל אשר ציוה מרדכי אל היהודים גו' לטובתם של בני, בהתאם לרצונו של מרדכי.

וממשיך בכתוב: הרצים.. יצאו מבוהלים ודחופים בדבר המלך גו' ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות... והעיר שושן צהלה ושמחה" (לא רק היהודים אשר בשושן, אלא "העיר שושן" בכללותה) "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" "שמחה וששון ליהודים משתה ושמחה ויום טוב ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם".

והנה מפשטות הכתובים משמע שכל זה הי' בכ"ג סיון- הן בנוגע לשליחותם של "הרצים" והן בנוגע לבשורה אודות ענין זה, "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות... והעיר שושן צהלה ושמחה"- שהרי לא מסתבר לומר שמרדכי עיכב את בשורה הטובה אלא ודאי פירסמה תיכף ומיד בכ"ג סיון.

והנה כל עניני התורה (כולל סיפורי התורה) נצחיים הם. ומזה מובן, שבכ"ג סיון מדי שנה בשנה נפעל מחדש הענין מסופר בתורה אודות כג סיון:

כלומר: בכ"ג סיון מידי שנה בשנה נקראים "סופרי המלך" - מלכו של עולם, שאחרית וראשית שלו, והם כותבים "ככל אשר ציוה מרדכי גו'" דקאי על כאו"א, מישראל, "עם מרדכי" מכיון שהנהגתו הוא באופן ד"לא יכרע ולא ישתחוה" שהוא נעשה בעה"ב המצווה מה לכתוב "ככל אשר ציוה מרדכי".

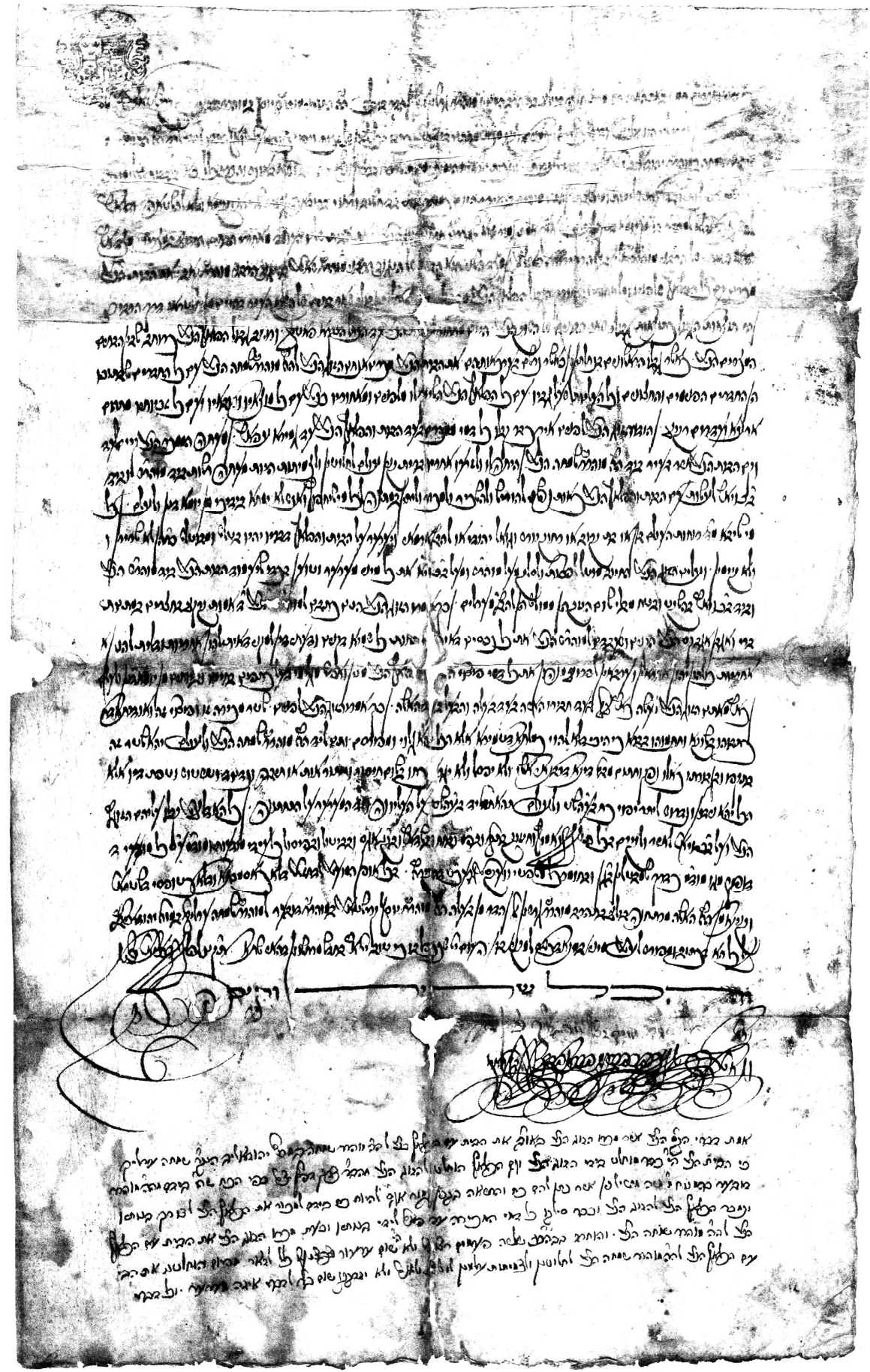
וכל זה נפעל באופן של מהירות- "עד מהרה ירוץ דברו" כמ"ש "הרצים יצאו מבוהלים ודחופים", ונמשך עד למטה מטה - בעניני ודרכי הטבע דוקא.

והימים האלו נזכרים ונעשים כמבואר בכתהאריז"ל שכאשר "נזכרים" כדבעי, אזי "נעשים" שוב אותם הענינים שהיו פעם הראשונה ועד"ז בענינינו- שכאשר "נזכרים" כדבעי אודות המאורע הנ"ל שאירע בכ"ג בסיון, אזי "נעשים" כל ענינים אלו מחדש.²

וההוראה בנוגע לפועל- מובנת בפשטות:

כאשר יהודי צריך לעסוק בעבודה דלעשות שלום בעולם עד להפיכת חושך העולם לאור- הרי יתכן שיהיו מניעות ועיכובים בעבודתו, מפני המלעיגים כו' ובפרט אומות העולם.

הנה על זה באה ההוראה הנלמדת מכ"ג סיון - "הימים האלה

שטר מכירת בית מיום ג' י"א מרחשוון תק"ד. המוכרים יוסף בן דובער ומרת חנה בת גרשון קרישטאל והקונה שמחה בן יהודה לייב ערליך - א' מהחתומים מתלמידי הבעש"ט

נזכרים ונעשים" שמלכות המדינה מכריזה באופן גלוי לעין כל, שלא זו בלבד שאינם מפריעים ליהודים לעסוק בכל עניני יהדות אלא עוד זאת, הם משתדלים לעזור ולסייע להם בכל המצטרך, וכותבים זאת בכתב המלך וחותרים בטבעת המלך, ומודיעים זאת בל מקום ומקום, "מהודו ועד כוש שבע עשרים ומאה מדינה", ובתכלית המהירות והזריזות ("הרצים... יצאו דחופים..") ומכיון שכן, הרי "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" ועד שהעיר שושן צהלה ושמחה, - העיר כולה, אפילו הגוים אשר בשושן.³

תוכן פתשגן הכתב

בהנוגע ליום זה - כג סיון- מסופר במגילת אסתר שאז כתב אחשוורוש פתשגן הכתב. וכמו שכל עניני דתושוב"כ מתבארים בתושבע"פ מבואר בנידון זה בתרגום שני שבפתשגן הכתב הי' כתוב שהיהודים הם אהובים מכל העמים והם נותנים יקר למלכות העמים.

ובמדרש איתא שאחשוורוש קאי על הקב"ה, שאחרית וראשית שלו. כל ענין שבתורה יש בו פשט רמז דרוש וסוד, מוכרח לומר שהתרגום שני הוא מתאים גם לפי מדרש הנ"ל והיינו שבפתשגן כתב המלך כתוב שהיהודים אהובים מכל העמים וכו'. ולכאורה אינו מובן:

הרי הלכה שעשו שונא ליעקב וא"כ היאך יתכן שהם - ישראל- אהובים מכל העמים ?

בעבודה

והביאור יובן בהקדם תורת הבעש"ט עה"פ כי תראה חמור שונאך גו' כי תראה- אז דו וועסט זיך איינקוקן אין דיין חומר הגוף, וועסט דו זעהן- שנאך, אז ער איז דייער א שונא.

איז דאך פארשטאנדיק פון דעם, אז כאטש בתחילת העבודה איז שנאך, איז אבער דערנאך, פילט ער מעלת הגוף.

און דאס איז אויך דער פשט אין מגילה, אהובים כו' וואס דאס איז מצד מעלת הגוף. פריער ווערט דערציילט אינו מגילה, ווי אידן און גוים זיינען געווען שונאים וויילע בתחילת העבודה איז דער גוף שנאך, אבער דערנאך ווערט אהובים ומצד דעם גיט מען אויך אפ יקר למלכות העמים, וויילע דורכדעם קומט מען לתכלית העילוי כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין.

און דאס איז דער ענין פון כג בסיון, וואס ווי גערעדט פריער אז יעדער טאג אין חדש סיון האט אין זיך א ענין מיוחד בנוגע למ"ת, איז דער טאג כג בסיון איז ענינו מאכן גשמיות פאר א כלי צו אלקות.⁴

3. משיחת ש"פ קרח תשד"מ- התוועדויות ח"יג ע' 2056.

4. משיחת ש"פ שלח תשי"ב ס"יה ואילך.

בעריכת: הרב מיכאל אהרן זליגסון

1. מגילת אסתר ח, ט.

2. משיחת ש"פ שלח תשמ"ג - התוועדויות ח"יג ע' 1651.

מרכז לעניני חנוך

MERKOS L'INYONEI CHOCH INC.

CENTRAL OFFICE
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, ט' שבט, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח ו"ח אי"א נו"מ

וכו' מוהר"ש שי

שלום וברכה:

במענה על מכתבו מכ"א טבת,

בהיותי על הציון ביום היא"צ מתר אזכירט, אותו ואת

זוג' הי', להמצטרך, וצדיקא דאתפטר, דאשתכח בהאי עלמא

יהיר מבחיוהי, בטח יתן ברכתו והשי"ת ימלאה בגשמינות

וברוחניות. - ודכ"ר שכתו דיוק ההלואה.

בברכותי המפצרות אורה בארץ

ורחמי המצטרפים עמי

מנחם מניאורטמן

[Handwritten signature]

כ"ה כ"א

ונתעצב כיקרא בגלגול כפול טעם ונפש האחד נמער ברוח או נשמת
דלו. אך כבר ידעתי כי אל לקיח כף שג' (ששן) נשמת אונתיו לשה
ג' כח' מל' ויקרא וישג' אם הרוח מאחלכא כנפש הבראשית
שאר עמ' כנ' עמ' ע
נראו טור ב'ט' ה' כי יש ל' ונשמתיו ע
מאורי אשר כבר קבל ל' נפשו בשמש' כ' ב'קו' ע
כ' נפש' ע' כ' כ' ל' ע' ונשמתיו ש' ונשמת א' ה' ה' ה'
עמ' א' ע' א' ח' ויש כ' כ' ע' א' ה' א' ע' נשמת
ה' ע'
אחר אפטר אם נפש ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע'
נפש ה'
ע'
ע' ע'

כ"א

נס דרוח ומתוך האדם או ב'ה' הנשמה כנולח אחר לדעת מו'
עם כ'
ע' א' ע'
הנשמה כ' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע'
ש' א' ע'
ק'
ו' ע'
ע'
ד' ע'
ע' כ' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע' ע'
ע'
ע'
ע' ע'

צילום כתי"ק מהרב חיים וויטאל זצ"ל - קטעים מספר הגלגולים פרק י"א
לכ"ק אדמו"ר מקופיטשניץ זצ"ל הי' קבלה שהוציאו כתבי יד אלו ע"י השבעת הקבר

משה העשיל, נוארשא
מוראנאווסקי 40

משה מרדכי בלאז' מויר הרב אברהם יהושע העשיל וילדה
מסעזביוש
לעת נוארשא, מוראנאווסקי 40 №

שנת 1951
האח! מו"מ ארנב אנשרה" לפ"ק

שלום וכ"ס לנכד דודי אלוכים החסידים הישנים והתמימים הנכבדים הנעלים כל אנשי הכבוד והכבוד
בחדרה ונירה - אל החתן ולהכלה לפ"ק

אנא בואי רעים האהובים כהרו יחידים הקרים והכובים שמתה ילדנו עת הניע
עוזו שכחתי יה' להביע שמתה רנה וציוה באהבה רק כבוד הכו לכורכם מאז
זכרם לזכרה כ"ס וצאצאיהם בהצלחה

לעת נסיעה של שמת ענבי הנפן כענהני עת תמות כתי היקרה הכלה המתוללה כי שרה ברכה שתמי
עבינ התתן היקר הכהולל כחשכחות כמר אברהם יהושע העשיל שלישיא בן אחי הרב הצדיק המפורסם
נקשת טוהר יצחק מאיר שלישיא מקופיטשניץ (מתו נאלוציע) אשר הונבל בעור די במעל להיות תופה ביום
ועש"ק פ' הצא בשעה 3 בעצרים בעשרה ימים לחדש אלול הבעל נפה ווארשא
נני צום, החתן והכלה

נכדי דודי הר' אברהם יהושע העשיל מסעזביו וילדה
כהני הר' שולס זוסא פונקוב כהני הר' יצחק מאיר
ולדה בן לאוה צדיק הר' אברהם יהושע העשיל
ולדה מסעזביו הנקרא כפי כל הרב מאטא זייג כהני הר'
שמואל ולדה כהני הר' ארי לייביש ולדה רב בעיר
חרש כהני הר' חיים ר' מאנשיש סלובין וילדה
ונכדי דודי הר' העשיל הנקרא כפי כל רבי הר' העשיל
ולדה נכדי דודי הר' שאול וואהל ולדה הר' אהר
דוד עד דור הסלף עיה

ונכדת הר"ק הר' יעקב מנאוואטניסק ולדה הר' ברה"ה ברה"צ ר' פנחס ולדה כהר"ק
הר' יוסף זלה"ה סאוטילע כהר"ק הר' מרדכי ולדה טעטקוויש ונכדת הר' פנחס טקארין ולדה"ה
נכדת הר' הר' יעקב שמשון ולדה טעטקוויש ונכדת הר' הר' שלמה חיים ולדה"ה מקורינוב
ונכדת הר' הר' שרמה ולדה טקארין ונכדת הר' הר' אשר טטארין ולדה כהר"ק המפורסם הר'
אדרן הגדול ולדה"ה טקארין זייג ונכדת הר' הר' לוי יצחק ולדה טברדיטשוב ונכדת הר' הר'
יוסף ולדה"ה סאוטילע ונכדת הר' הר' לייבער וילדה טברדיטשוב הנקרא כפי כל רעד נרויסער ר' לייבער
ויהי רעוא סן קרם שמיא שזכות אבותינו הק' נכ"מ תנן עלינו כאיף הכנן שהיא שמתנו שלימה ורצו' ומטנה
ישפע רב טוב וברכות ושמתה עולם על כלל ישראל. א"ה המעטור ומצפה לישועת כלל ישראל ישועה נצחית
בקרב כביא וכא לציון נואר ויהודה ינאל.

משה מרדכי כ"ס הרב הר' אברהם יהושע העשיל וילדה מסעזביו
הקבלת פני החתן יהי א"ה ביום ה' בערב כ"ג 9 בסאליע נאווא-טארזקא נאוויניארסקא 18
הרעה ורסיבת ש"ק והמשתה ביום א' כ"ה 9 בסאליע טארזקא מוראנאווסקא 34

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Office Address:
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

בי"ה, כ"א סיון תשי"א
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ וכו'
מהויר שלמה ש"י

שלום וברכה!
קבלתי מכ' אשר בו מודיע ממצב זוגתו תחי' ושואל חוויד
אם כדאי הדבר שבקשר עם זה שהנה מעוברת בשעטו"ם, אם חסע לצרפת אשר
שם יש לה קרובים:

הנה לפי"ד, אין כדאי לעשות כזאת, כיון שכבר נמצאת היא
בחדשים האחרונים להריונה, ובודאי בהשתדלות הראוי', יש לסדרה גם
בקסבלנקה או במקנסי באופן המתאים לבריאותה ולמצבה, ובעזרה"י אין מקום
לחשש, והשי"ת יתן שיהי' הכל כשורה בעתה ובזמנה תלד ולר' זחוי"ק, ובקשת'
אח הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה"ר בנימין ש"י גאָרדעצקי שיקציב
סכום מיוחד ביסוד להוצאות הקשורות עם הוצאות הלידה שח"י בשעטו"ם צ'
ואקוה לקבל ממנו בשו"ט ממצב בריאות זוג' תחי' עתה, אשר בטח מתבקרת
היא מזמן לזמן ע"י רופאים מומחים, וכן ג"כ אשר הרגיע את רוחה ומצא
דירה מתאימה בשבילו ובפרט בשבילה, ויהי' הכל כשורה, בטח אם יוצרכו לו
ספרי לימוד וכיו"ב-יודיע בעוד מועד, כיון שהחבילות מכאן לשם הולכים
משך זמן רב, לפ"ע.

פקות שעתה בבואו של הרה"ח וכו' מוה"ר ש"י ליפסקאר,
תוקל מעליו העבודה, ובמילאחוכל עתה להעשות העבודה בשימת לב יותר, וכפי
הדרוש בזה.

המאחל לו ולזוג' תחי' בריאות הנכונה ומחכה לבשו"ט
בעניניו הפרטיים וגם הכלליים.

בברכה ז"ל הצדיק או ולויתן שא"ו
(Handwritten signature)

הזמנה לנישואי כ"ק אדמו"ר מקופיטשניץ זצ"ל (זקנו של אבי הכלה תחי')
בו מפורט גזע יחוסם של כ"ק אדמו"ר מקופיטשניץ זצ"ל והרבנית הצדקנית מרת שרה ברכה ע"ה

מכתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לזקנו של החתן, הרה"ח ר' שלמה ש"י מטוסוב

יוסף יצחק שניאורסאהן

ליובאוויטש

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ

770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

SLOCUM 6-2919

ב"ה. כ"ג סיון תש"ט.
ברוקלין

ידידי הרב וו"ח אי"א מוה"ר שניאור זלמן שי'

שלום וברכה!

ברוך בואך צלחה בודאי בעזרתו
יח' יסדר בכחב חזכיר מסודר מכל מקום ומקום
שביקר רשימת ידידנו זכ"ב יחיו מצבם הרוחני
והגשמי וממצב ב"ב יחיו הכנים והבנות. מצב
הרבנים השובי"ם המלמדים הכל בתיאור מפורט.
השי"ח יעזרהו בהדבוש לו ולב"ב

יחיו. יחיו ידידו הדו"ש אי"א ב"ב

מכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לזקנה של הכלה, הרה"ח ר' שניאור זלמן ז"ל גורארי'
כ"ק אדמו"ר מהורייצ הוסיף בכתי"ק מחו' [מחותני] ומברכו בגשמיות וברוחניות

התחיל הניגון ממצרים גאלתנו אח"כ אלי אתה ורקד זמן
רב עם העולם בהמחול, (באמצע נכנס לחדרו ויצא עוה"פ).
אח"כ אמר שמחר מברכים טל שזהו אתעדל"ע שלמע'
מאתעדל"ע שאחר אתעדל"ת ולכן לא מיעצר, והשי"ת יעזור
שתהי' גאולה שלימה, און דעם פסח תשי"ד זאל זיין אתחלתא
דגאולה.

אח"כ רקדו העולם בזאל ונכנס בכל החדרים והביט איך
שמרקדים, ואח"כ אמר אודות ליל שימורים מהמזיקים,
שיומשך זה על כל השנה.

יום הראשון של חגה"פ:

בסעודה נטל ידו הימנית ד' פעמים והשמאלית ג'. בתוך
הסעודה אומר אד"ש לחיים לכל א' מהמסובים, אד"ש אוכל רק
בידו הימנית.

הרש"ג שאל מהו הפי' מיכלא דאסוותא, ושאלו אד"ש אם
כוונתו מהו הרפואה, וענה הן. ואמר אד"ש שהרי איתא בזוהר
משל לתינוק שהי' חולה וא"א לו לאכול עד שיתרפא. ושאל
הרש"ג מהו הנמשל, וענה אד"ש שבנ"י היו במצרים שקועים
במ"ט שערי טומאה וכדי שיוכלו לקבל הגילויים של שבועות
הי' צ"ל תחילה אכילת מצה.

ושאל מהו מיכלא דהימנותא, וענה אד"ש שבלקטי תורה
איתא הל' "איתא בזוהר" אבל בזוהר אינו - ז"א לא ראה - אך
משם משמע שמהמיכלא דאסוותא נותן ופועל חיזוק באמונה.

סדר השני:

הסדר הותחל קודם שעה עשירית, עד קודם שעה
ראשונה לערך.

הביא את הקערה מוכנה רק הניח המפות בין המצות,
המרור מהראשים חתך לרחבם, והניח בצד ימין. לכורך לוקח
המרור כמו שהוא ומטביל בחרוסת ואח"כ מניחו על סאלאט
ועליו סאלאט ומצה. המרור היה חזק מאד ונשאר קצת על
הקערה.

מזיגת כוסו של אלי' קודם בהמ"ז. בבהמ"ז אחז את הכוס
רק עד לאחר בונה ברחמיו כו'. לה' זכרנו רמז להנוכחים לאמרו
ג"כ. 'נשמת כל חי' אמר בקול רם מעט ובכה מאד. א' העמיד
כוסו של אד"ש על שאר הכוסים ואמר אד"ש אז ער קען דאס
צונעמען.

אחר הסדר יצא עם ההגדה בשעה אחד וחצי, ואמר⁶
שהמנהג של הרבים שהיו מפרשין ההגדה בעת הסדר וכעת
מפני כמה טעמים א"א בעת הסדר ע"כ יפרש כעת ופירש שמנה
פיסקאות: א) הא לחמא. ב) עבדים היינו וכו'. ג) ברוך המקום
כו'. ד) יכול מר"ח. ה) אנוס עפ"י הדיבור. ו) מנין שכל מכה
ומכה וכו'. ז) ואת עמלינו אלו הבנים. ח) לשנה הבאה
בירושלים.

ליל שביעי של פסח:

אד"ש נכנס לביהמ"ד ושאל איפה הבחורים (ש.פ.מ.
התוועד ומובן שעדיין לא ידע מזה) וענה רש"ל שאינו יודע,
ואמר אד"ש... (חסר)

אחרון של פסח:

אחש"פ יצא להתוועדות⁷ קודם השקיעה, נטל ידיו
וציוה להכריז שיטלו הידים וכשהכריז ז.ג. שאד"ש ציוה אמר
שאינו מצוה. אמר לחיים ואח"כ דיבר שיחה, אחר השיחה אמר
מאמר ד"ה ונחה עליו גו'⁸, נתארך כמעט שעה, והוא מאמר
עמוק מאד שנתבאר ענין אוא"ס למעלה מע' עד אין קץ ולמטה
מטה עד אין תכלית. קודם המאמר אמר "יעצט א ניגון" והיינו
ניגון קודם דא"ח.

באמצע השיחות דיבר לפרטים, וציוה לנגן הבינוני,
ניגון שמחה, ניגון מהצ"צ, נייע זשוריצי, א-לי אתה, ניגון של
אדמוה"ז (ג' פעמים). כמה פעמים באמצע עמד ממקומו ורקד.
ציוה להרבה בחורים לשתות כוסים מלאים, נתן יין שמענטליק
יחלק לערי השדה ואלו שיש חשש דנגיעה יבשלו, (עבור
פיצבורג נתן לי ואמר דא איז דאך פאראן דער משפיע פון
פיצבורג). ואמר שאסור סתם יינם מצד לא תתחתן (וכמדומה
שאמר גם מצד חשש שלא יתערבו (קירוב)), ושכשיתנו
למתנגדים אם יהי' חשש שישתדכו עם חסידים מאכט ניט
אויס וגם יפעול עליהם שיתקברו לדא"ח מאכט דאס אויך ניט
אויס.

ציוה להבחורים שהלכו לחזור דא"ח שיאמרו לחיים
ולכ"א שאל אם חזר. ציוה להבחורים לשתות ד' כוסות והרש"ג
יתן ויהי' בהרחבה עד שישפוך גם לחמישה.

הי' נוכח המנהל מעליית הנוער (ודבר אד"ש הרבה
אודות נוער וגם סיים כשתהי' הגאולה שאז יהי' עליית הנוער
באמיתית), מנהל בתי ספר, עורך דין, ו'מעקאניק' גדול (ודיבר
שיחה אודות מכונה ו'מעקאניק'), ולכולם דיבר באמצע
השיחות. העורך דין הכריז (עפ"י בקשת הוועד) שיהי' שקט
ואמר אד"ש אם גם בהגעריכט (משפט) שומעים אליו כמו
בכאן.

התחיל לנגן "עסן עסט מען שלאפן שלאפט מען וואס
זאל מען טאן אז עס דאוונט זיך ניט" (כנ"ל) ובכה הרבה,
באמצע הפסיק ואמר: קומט דאך צוגיין דער קלוגינקער און
טענה'ט... והתחיל עוה"פ.

ציוה לש"ז לאמר לחיים ואח"כ גם לז"ג (או להיפך)
ואמר שבא"ל יהי' קנאה בהוועד.

ציוה להכריז שלמעריב יעמוד כ"א על מקומו ולכוס של
ברכה יעברו דרך צד אחד. אחר שעשה הבדלה חילק כוס של
ברכה ואח"כ ישב על מקומו ועשה ברכה אחרונה והתחיל "נו,
(שינגנו) עסן עסט זיך וכו'" אח"כ כי בשמחה. ההתוועדות
נגמרה בשעה 2:30.

אחר כוס של ברכה והניגון סיים בברכה א גיזוטן
זומער.

ש"פ קדושים, מבה"ח אייר:

אמר מאמר⁹ ד"ה על ג' דברים העולם עומד

קודם המאמר אמר שצ"ל בשמחה, אלא שאם אינם
בשמחה צריך לעוררו ע"י התבוננו' שהגילויים מהעבודה
דעכשיו יתגלו לע"ל, שזהו תוכן פנימי של הניגון "נייע זשוריצי",
אלא שצ"ל הצמאון לזה וזהו תוכן פנימי של הניגון צמאה לך

(6) נדפס שם ע' 187.

(7) נדפס שם ע' 200
(8) המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ה'תשמ"ח.
(9) נדפס שם ע' 231 (י"ל מוגה בתש"נ)

יום חמישי, אור ל"ג ניסן לאחר מעריב:

ציוה לרש"ל לומר גם קדיש דרבנן. אח"כ ציוה שיתוועדו אחרי בדיקת חמץ ובמילא יהי' א פרייליכע פארברייגען – היות שפסח חל ביום א'. איך מיין דאס (אחרי בדיקת חמץ) טאקע אין פו"מ, וויילע אנדערע וועלן זיך מורה היתר זיין און פארבריינגען ואח"כ ילכו לבדוק חמץ, נאר פריער זאל מען בודק חמץ זיין סיי אין גשמי' און סיי אין רוחני', במילא וועט זיין א פרייליכער פארבריינגען. הלוואי אויף אלע פארבריינגעניש'ן געזאגט געווארן, ונתן ט"ו דולר. מים שלנו לא מילא (כי בא באיחור).

יום ועש"ק, י"ג ניסן:

מצה חלק בשעה ארבע. אמר לכ"א "א כשר'ן און פריילעכין פסח".

ליל הסדר הראשון:

הותחל בשעה עשירית. על השולחן היתה מונחת מכבר הקערה של אד"ש על טס של כסף, כשבא אד"ש הסיר המצות שהיו מונחים על נייר שעל הטס, וסידר בעצמו תחילה העליונה הכהן ותחתיו הלוי ותחתיו הישראל. תחת המצות הניח מפה של בד וקצה השני של המפה על המצות, ובין כל מצה מפה של ניר, וכל מפה כופל מעט כדי שיראו המצות כשמסירים מפה עליונה, ומדייק שיתראו אז כל המצות לא רק אחת, בעת סידור כ"א מהמצות מביט בהגדה שלו.

מסיר הבשר מעל הזרוע. המרור סוחט היטב ביד) כדי שתהא כזית גדול או מפני לחלוחית הכף), מניח על חתיכת סלט, וכן מניח עליו איזה חתיכות, (בלילה הראשנה הניח לערך שבעה ובשני כחמשה), אח"כ לקח מהקעפלאך מרור שמונחים על השולחן וחתך חתיכה קטנה לארכו של המרור והניח בצד שמאלית של המרור (המרור וכן הכרפס מניח לרחבם ולא לארכם?). לכרפס לוקח בצל שלם עם הקליפה. גם את החזרת סוחט היטב ומניח על חתיכת סאלאט, וכן מניח עליו סאלאט.

לקידוש נוטל הכוס בשתי ידיו ואח"כ מעמידו בשמאלו על ימינו, בדרך הורדה מעט ומגביהה מעט ידו הימניית עם הכוס.

למה נשתנה חיכו מעט וכשראו שאד"ש התחיל לאמרו בלחש, התחילו ג"כ כל המסובים לאמרו. אד"ש מוזג כל הכוסות בעצמו. אומר ההגדה שקודם הסעודה בהסיבה. ההגדה שלו מונחת עם סידור האריז"ל, וכן מונחים שם עלים בודדים לבנים.

ברכת **המוציא** ואכילת **מצה** עושה מיושב, ופורס המצות כשהם מכוסים תחת המפה. בין המוציא לאכילת מצה מביט בהגדה. אח"כ מסדר המצות זו תחת זו כמו בכורך ואוחזם בשתי ידיו ואוכלם בהסיבה, ואינו מכניסם בפיו בב"א.

מטביל **המרור** ג"פ בחרוסת, וקודם שמטבילו נותן החרוסת בהכלי שבה עומד הכוס, אוחז את המרור בשתי ידיו ואינו מניח לפיו בב"א. אח"כ לוקח חתיכה מהראש של המרור ומטבילה בחרוסת וכורכה בסאלאט ואוכלה ג"כ.

מטביל המרור בחרוסת גם **לכורך**. מניח החזרת (חריין) בין הסאלאט על גבי המצה, ואח"כ לקח גם החתיכה מהראש של המרור ונותנה בסאלאט בין שתי חתיכות מצה.

אינו בודק **הביצה** קודם אכילה אלא מטבילה כמות שהיא בתוך המי מלח. אינו אוכל מרק עם מצות. הרבה פעמים מנגב השפתים במפות נייר. מכסה את כל המצות שלא יתראו כלום (משום חשש שרוי'?).

קודם **בהמ"ז** מוזג תחילה כוסו של אלי' ואח"כ כוסו. אחז הכוס בידו כל ביהמ"ז עד שעשה בהפה"ג (!?). הרבה פעמים מסתכל על הכסא של אדנ"ע.

הרש"ג פתח הדלת (כמו בכל פעם) כשבא חזרה הסתכל עליו אד"ש במביט חזק. השעה היתה מאוחרת, קיצר בשולחנו ואמר ההגדה במהירות, כמה פעמים שאל השעון. כשהגיעו להלל הגדול רמז להנוכחים שיאמרו ג"כ.

ציוה לנגן אלי אתה ואמר³ שזהו סגולה לגילוי אלי' וגילוי אלי' הכנה למשיח. ומה שנוגע לנו – שצריכים להביא משיח ע"כ ינגנו אלי אתה וזה יביא משיח, הגאולה שלימה ואמיתית למטה מעשרה טפחים.

[א' רצה לשפוך המי מלח, בשעת מעשה לא אמר לו אד"ש כלום, אבל אח"כ ציוה להחזירו ואמר איזהו טעם].

בעמדו על פתח חדרו הק' אמר שיחה⁴.

ודיבר אודות מעלת פסח על שאר היו"ט, שהארת פסח נמשך תמיד, משא"כ בכל היו"ט בכל יום, וביאר החילוק בין "בכל יום" ל"תמיד". (כתב עד"ז גם במכתבים ליחידים, וגם דיבר בזה בלילה ה'ב'). ושהמצוות בכל היו"ט ה"ה מצוות פרטי' (שבועות - תורה, סוכות - מצות מקיף), ויש הגבלה על קיומם. משא"כ פסח שענינו אמונה שזהו תמיד.

ודיבר אודות נשמה שהיא חלק אלוהי ממעל, ומוסיף תיבת ממש שה"ה ב' הפכים - ממשות, וממש ממעל. וזו הנשמה מתלבשת בגוף וע"י מתקשרת לחומר' (גם תיבת ממש בלי שינוי). ואמר: היינט שטעלט זיך פאר אידן די נשמה כו' טוט זיך אן אין מיין גוף אין אייער גוף (לאילו שעמדו בסמיכות) וגם לאלו שאיני יכול להגיע ביד, וגם אפי' ללז. הגם שעשה שטות גדול⁵. ודיבר בזה בארוכה איך שצוה להם (להבחורים) דברים אלו (התיקון) ולא הי' לו ברייטקייט לאמר שיעשו זה בחדש ניסן, שהרי ידוע ההפרש בין ניסן חדשי הקיץ צדיקים, ובין תשרי חדשי החורף בע"ת, ולא רצה לצוות על ענין של מרה שחורה אך אם היו מעצמם עושים תבוא עליהם ברכה. ודיבר אודות עמנואל שכותב לו (כתב לו מכתב ארוך וענה לו אד"ש וחזר וכתב לו עוה"פ) שהוא יעקע ונתחנך בחינוך של יעקע ומדד אצלו שכך וכך חסידות ביכלתו ולא יותר. בתוך הדברים אמר שכאן עומד ב.ב.א. שלמד בפאניווטש ויכול להיות הלבנת פני חבירו (אודות עמנואל כי יש לו איזה סכסוך איתו). וקרא יוסף בליזינסקי ושאלו האם גם הוא למד בפאניווטש, וענה לא, ואמר תבוא עליו ברכה, וסיים אודות יצ"מ לצאת מהגבלה (אודות שיעשו התיקונים גם בימי ניסן אמר שאם יחכו עד אחר הפסח הנה באמצע זיינען זיי דאך ניט פארבונדן מיט עצומ"ה א"ס וזהו ע"ד בתורה שאין שייך להשלים כי אם יש לו פנאי לתקן הלא צריך אז ללמוד וכן בזה שבכל רגע שאין מקושר בעצמות חסר לו זה, וההתקשרות זהו נצחיו!).

וסיים שמאחר שזהו למע' מהגבלה אינו נוגע מה שיאמר פלוני שאינו יכול להיות לו בנים, ויהי' לו בנים זכרים – איש דרכו לכבוש הנה"ב ויתן לו שם של הצ"צ או של אדמו"ר נ"ע.

3) ראה תו"מ ח"א ע' 182 בלשון אחר קצת.

4) נדפס שם.

5) וזה דבר המעשה שאיזו בחורים הי' להם סיכסוך עם ההנהלה דענגליש (ובתוכם הי' גם ז.פ.ק.שהלך באמצע לתו"ד ואמר לו אד"ש אז דאס וועט עם פארדריסן דעם גאנצן לעבן ומשו"ז חזר) ונכנסו בהלייבארי והפכו ה'בוקס' וכו', וקרא אותם אד"ש ונתן להם תיקון להתענות בה"ב, ללמוד דרך חיים ומסכת תענית, (קודם הפסח פגע בא' מהם ושאל אם כבר קיבל עליו התיקונים, וענה שחשב שאחר הפסח וענה לו אד"ש מדוע לאבד הזמן).

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ער"ח כסלו, הודש הגאולה, ה'תשל"ח
ברוקלין, נ.י.

הרבנית מרת הוה תחי'

ברכה ושלום:

זיינערצייט האב איך באקומען אייער בריוו מיט די גוטע וואונשן.

ס'איז באוואוסט וואס תורה זאגט און איז מבטיחה, אז יעדערער וואס בענטש א אידן, ווערט געבענטשט פון דעם אויבערשטן אליין, און לויט זיין מאס, וואס תוספתו מרובה מן העיקר.

אין צוגאב צום דאנק פאר דאס אויבנדערמאנטע, קומט אויך א ספעציעלער יישר כח פאר דער שימת-לב צוצושיקן מיר, ביי-געלעגט אין אייער בריוו, פאטאגראפיעס פון שווער'ס בריוו, וואס האט אויך פארשאפט א ספעציעלן פארגעניגען זעענדיג דעם טיטול וואס ער שרייבט אויף אייער פאטער זצ"ל (תבדל להיים טובים ארוכים), וואס נאך דעם טיטול, וויפל טיטולן איך וועל שרייבן – במה נחשב הוא.

מיט אינערלעכך וואונש אז לאורך ימים ושנים טובות צוזאמען מיט אייער מאן הרב שי' זאל השי"ת איין געבן פיל אידישע, חסידישע, תורה-נחת מכל יוצאי חלציהם,און אויפנעמען דאס מתוך בריאות הנכונה ומתוך שמחה וטוב לבב.

בכבוד ובברכה

מכתב מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו להרבנית מרת חוה ז"ל גורארי' (זקנתה של הכלה תחי') במענה על מכתבה, לאחר שמירת בריאותו הק' וצירפה למכתבה אג"ק מכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לאביה כ"ק אדמו"ר מקופטשניץ זצ"ל, בו מבקש כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ממנו שישמור בריאותו ושלא יסגף גופו בתעניתים (אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ט ע' קצא).

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

העתק מכתב הרבנית חוה ז"ל לכ"ק אדמו"ר

פורים – י"ב תמוז תשי"ד

[פירסום ראשון]

רשימות אלו, הם מיומנו של הרה"ח וכו' ר' משה לברטוב ע"ה (הסבא של החתן), אשר זכה להיות מראשוני התמימים בביהמ"ד 770 בשנים ההם, ימי בראשית. הוא גם זכה להיות ראשון לדבר שבקדושה להנציח בעופרת עט, את כמה מהאירועים ואמרות קודש (ב"יחידות" ו"התוועדויות") של שנים ההם. הוא הי' נמנה אז על ה"חוזרים", וקרה לפעמים שכאשר החוזר הרי"כ לא הי' נוכח בעת אמירת השיחה, אז השתמש הרבי (לעריכת ההגהות וכו') בהרשימה שנרשמה על ידו.

משקל וחשיבות רבה יש ליומן זה, באשר הוא מהיחידים שנרשמו בתקופה ההיא. וכאן בא בפירסום ראשון הרשימות מפורים – י"ב תמוז תשי"ד. רשימות ויומן של שאר החדשים ושנים יפורסם אי"ה בהזדמנויות אחרות (מהחדשים אייר – סיון תשי"א, התפרסמו כבר בה"תשורה" להבר מצוה של אח החתן יהודה לייב).

למען חשיבות המקורות דייקנו להעתיק את הרשימות בלשונם המקורי כפי שנרשמו אז בשעתו (מלבד איזה תיקוני סגנון קלים הנחוצים להקל על הקריאה וכו"ב). אלא שבשעתו רשם משולב בהיומן גם תוכן המאמרים והשיחות של ההתוועדיות. והיות וכבר נדפסו, הוצאנו רובם.

בשולי העמודים, הוספנו איזה ציונים ומקורות.

והתייצעו שמוכח לעשות ניתוח והניתוח הוא מסוכן מאד, וצמצולו לו ליל ש"ק שיבוא אחר ש"ק בקר לחתום כי בא"ל אא"ל לעשות הניתוח והלך בבקר לראות כ"ק אד"ש (הייתי נוכח כשחיה) והמתין עליו כשיצא מחדרו לביהמ"ד וסיפר לו, וציוה שלא לעשות ניתוח. כשבא לשפיטאל והרופאים שאלוהו, אמר שאינו עושה בשו"א, לבסוף הוקל לה עד שבעוד זמן קצר נתרפאת לגמרי.

דוד רסקין שאל איך לעשות ההזמנה להחתונה, וציוה אד"ש לדייק בלשון הרב.

ש"פ תזריע, מבה"ח וער"ח ניסן:

דיבר² אודות מנהג של הרב, השמש וכו', לחלק מצה להבע"ב, ואמר שנתבטל המנהג וישר חלו לאלו שיקיימו. (נדפסו קיצור של ההתועדות אודות זה).

ב' ניסן לא נסע להאוהל.

אפיית המצות:

מצות על חה"פ ציוה אד"ש לאפות אחר חצות (לא כמו בכל שנה). של בית הרב (של הרבנית שתליט"א) ציוה לאפות בניסן, כי רצו לאפותם קודם ניסן.

על חתונת דוד רסקין בשט"מ הי' מסדר קידושין.

ש"פ צו, שושן פורים:

אד"ש יצא להתוועד¹ ביום שבת קודש אחר מנחה (פורים חל בעש"ק) בשעה שישיית לערך, נטל ידיו וישב עד שעה 9 לערך.

באמצע השיחות – אמירת לחיים, ציוה איזה פעמים לנגן ניגון שמחה, אני מאמין, ג' תנועות, הבינוני, ד' בבות של אדמוה"ז, וניע זשוריצקי, לבסוף כי בשמחה.

דיבורים לאנשים פרטים לא היו הרבה. קרא לא' בשם המשפחה ולא שמע ואמר "ראב"י..." ואז שמע, ואמר אד"ש כשאומרים לו ראב"י שומע.

אמר המאמר ד"ה מגילה נקראת כו'. קודם המאמר אמר בתור הקדמה שיחה קצרה אודות הד' מצות בפורים שחל בשבת. אך בענין המאמר הנה קשור לשבת וע"כ יכולים לאמרו ופתח המאמר.

מר ווינטער הי' לו קור בפורים ולא בא להתוועדות, ושאל עליו אד"ש ואמר שיבוא, והלכו הבנים להביאו, כשבאו חזרה כבר הי' מאוחר מאד ואחר ההתוועדות, וחכה אצל חדר אד"ש (כי הרי נצטווה לבוא). אד"ש פתח לבסוף הדלת ונכנס וישאלוהו כנ"ל (למה לא הי' בהתוועדות), ונתן לו מכוס של ברכה ואמר שיועיל יותר מפעניצלין.

לא' היתה אשתו חולנית גדולה עד שהונחה בשפיטאל 110 יום ועלה הרבה מעות, ולבסוף עשו הרופאים אסיפה ביניהם

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, כ"ז סיון, תשי"ד
ברוקלין

ידידי עוז, תלמידי היקר
הרב וו"ח אי"א מוה"ר
יצחק שי"הכהן וב"ב
הכבודה תחי"ל

שלום וברכה

ליום כלולתם הנני בזה לברכם
בברכת מו"ט, מו"ט | יתן השי"ת שחיה
בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל
על יסודות התורה והמצוות ויסתדרו בפרנסה
טובה באהלה של תורה ופאטרנים יהיו כל
ימיהם בנשיות וברוחניות.

המברכם

MACHNE ISRAEL
770 EASTERN PARKWAY
Brooklyn, N. Y.

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, ד' ניסן, תשי"ד
ברוקלין

אל סרת חוה תחי'
ברכה ושלום

במענה על סכתבה אודות הקשונת
עם ב"ג ידידי עוז תלמידי החביב הרב הנודע
לשם תהלה כחוככי תלמידי החסידים, בעל
כשרונות מצוינים ובעל פעולות כבירות
בהרבת תורה ביראת שמים ובדרכי החסידות
בעל מדות טובות וו"ח אי"א מוה"ר יצחק
שי"הענדל למול טוב, הנני לברך אותה ואת
הוריה ויחיו ובני משפחתה יחיו בברכה
מו"ט, יתן השי"ת שיהי' כבודא סבא ויהיו
הנשאין למו"ט בשעה טובה ומוצלחת
ופאטרנים יהיו כל ימיהם באהלה של תורה
בנשיות וברוחניות.

המברכם

מחנה ישראל
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה יום ג' כ"ט סיון ה'תש"ד
ברוקלין

מברך המצוין וו"ח אי"א מו"ט כו'
החסי"ם מוה"ר יצחק הכהן שי"

שלום וברכה

במענה על הזמנתו לחתונתו בסמוך אסלה ברכתי סול טוב
סול טוב ויבנו בית בישראל על יסודי ופנימיות החורה והמצוה.

וי"ל דהנה ידוע מרז"ל (עירובין נד א) האי עלמא ראוליןן סיני'
ככי הלוא דסיא, ומכאור בראייה הענין בזה (אוהיה-לצייט-סוף כ"ר'יה
ויאמר יהונתן ד' כ"ר, ב) דירידה הנססה ברוך בעוה"ז היא ער"ס חוונה,
שעייז נעשה בחי' אים, וכמו כן הנססה בעוה"ז נקטיה בחי' סהלך,
ראוליןן סיני', חיינו בחי' בלי גבול, בכל מאדך.

והנה כמה סוגים באופני חחונה זו, היינו עבודה האדם הישראלי
בעוה"ז ובכלל (נחלקו"א) בעבודתם בנוע לעצמם: עובדי ה' בנזמם,
בנשמתם. ב) בעבודתם בעולם: יושבי אהל ובעלי עסק.

וי"ל שזהו רמז מרז"ל (סוף קדושין) אי"א לעולם בלי נשם) סוכר
בשמים, ריח, דבר ההנססה נהנים מסנו-ברכות מ, ב) ובלי בורסקי (עורוח
דגוף ונשיב).

והנה שייסו רז"ל (קדושין ס"ט) אשרי מי שאומנתו כסם. ובכללות
עם בניי היינו ענין כסם לוי, אשר (ל' ברמכ"ם סוף הל' שסיסה ויובל)
הובדל לעבוד את ר' ולשרתו ולמורוח דרכו הישרים ומספסיו הצדיקים
לרבים כו' לפיכך הובדלו מרכזי העולם כו' אלא הם חיל הסם

ועכא"כ הכהן, אשר (ל' הרמכ"ם ס"ט) נדבה רוחו אוחו והיינו מדעו
לעבדל לעסוד לפני ר' לשרתו ולעבדו כו' הי' נחמקס קייק ויהי' ד'
חלקו כו' ויזכה לו בעה"ז דבר המספיק לו.

בברכה סול טוב

לאחר לחטובה
לאחר לגאולה

הרב סנחם שניאורסאהן
(נדפס באג"ק אדמו"ר ח"א ע' רצו)

מכתבי ברכה מכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לזקניה של הכלה, הרה"ג הרה"ח הרב יצחק
הכהן שליט"א הענדל והרבנית מרת שיינא חוה ז"ל לרגל חתונתם (ביום כ"ט סיון ה'תש"ד)

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

גורארי' - אמהורסט

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ביה, י' ניסן תשד"מ
ברוקלין, נ. י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' נתן שי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אשר נולדה להם בת למזל טוב
ונקרא שמה בישראל שטערנא שרה תי',

הנה יה"ר מהשי"ת שיגדלה ביחד עם זוג' תי'
לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

- ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרשי"ב) נ"ע, אשר
מנהגנו הוא לאמר גם בלידת בת לתורה ולחופה
ולמעשים טובים, ע"פ מרז"ל (ברכות יז' א) נשים
במאי זכ"ק באקרוי' כו' באתנוי' כו' ונטרין כו'.

בברכת מזל טוב
ז"ל

מכתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לאבי הכלה, הרה"ח ר' נתן שי' גורארי', לרגל הולדת הכלה

י"ב

ב"ה

נכנסו לפרדס, (חגיגה יד, ב) שהביא הרמב"ם בהלכה זו לפניו, דמ"ש
שאיך ראוי לטייל, א"כ אלא בטיול, אבל לא בלימוד הענינים כפי שהם
מבוארים ברמב"ם

דכניסה וטיול הם שני דברים נפרדים, דגדר טיול בפרדס מצינו דוקא
במי ששואה זמן רב בהפרדס ומתענג משהותו שם, ועד"ז בנדו"ד דטיול
בפרדס אינו אלא בשעוסק בענינים אלו בהתבוננות עמוקה ורחבה, ומתענג
מטיולו בפרדס וכמו שמצינו בכמה מקומות בש"ס דבטיול הכוונה להילוך של
הענוג וכיו"ב (עיין בערוך ערך טייל), זכ"ח דנכנסו לפרדס (חגיגה שם)
שלא זו סוף דבב שנכנסו אלא שא"כ זה הציץ וכו' (יעו"י"ש, ובהגהות
מיימונית כאן) ובה"א הוא דאמרינן דאיך ראוי לטייל בפרדס עד שנתמלא
כניסו, ועל לימוד באופן זה נאמר האג"ק (רמב"ם שם פ"ד ה"י - י"א,
פ"ב הי"ב) לדרוש בדברים אלו ברבים. (וראה פתיחת הרמב"ם למו"נ שמטעם זה,

שאיך לדרוש במעשה מרכבה ומעשה בראשית ברביט, כוהב במו"נ רק ראשי פרקים
וגם זה באופן של רמז כו', ע"ש.) * א"כ קוראין קודים ע"פ
מסא"כ כמה שביאר הרמב"ם בפרקים אלו בלי אריכות ההסברה וכו' ומעשה
מרכבה כתב שאינם אלא כטיפה מן הים ממה שצריך לבאר בענין זה, ובמעשה
בראשית, כתב כמר מדלי, ומתב-רק ידיעה כללית דבסודות ולא חל עליהו
האיסור לדרוש בדברים אלו ברבים ואיך זה כלל בגדר טיול, וכמשנ"ח.
עניני מעשה מרכבה ומעשה בראשית בכללותם כמו שהם מבוארים בד'
פרקים הראשונים בהל' יסוה"ת לא רק שאיך בזה איסור ח"ו אלא דהרי מ"ב,
וע"פ ז"קו"מ מ"ב יסו"ת שכתב רמב"ם רב בפרקים אלו, ומ"מ וז"ל וז"ל וז"ל
דאדרבא ח"ו לימוד זה הוא תחלה הכל כי יסוד היסודות ועמוד החכמות הוא
הידיעה בהקב"ה וכל הלכות התורה נשענים על עמוד זה, ומיוסדים על יסוד זה.

ויה"ר שעל ידי העסק עכשיו בעניני ידיעת ה' נזכה בקרוב לימות המשיח
ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד וכו' כמים לים מכסים.

כ' הרמב"ם בהקדמת ספרו במנין המצות על סדר הלכות הרמב"ם וז"ל;
 ספר ראשון - אכלול בו כל המצוות שהן עיקר דת משה רבינו ע"ה וצריך
 אדם לידע אותן תחלת הכלל כגון יהוד השם ב"ה, וכו' וקראתי שם ספר
 זה - ספר המדע, עכ"ל.

מבואר מדבריו שכתב תחלה בספרו מה שיש לו דין קדימה בסדר הלימוד.
 ויעויין בהקדמה לפניו שכ' וז"ל, אדם קורא בתורה שבכתב תחלה ואח"כ
 קורא בזה ויודע ממנו תושבע"פ כולה ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם,
 ע"כ. היינו דקבע סדר לימוד כל התורה, קודם לימוד תושב"כ ואח"כ ספר
 הרמב"ם, ובסדר לימוד זה קבע הל' מדע לראשונה ובוה גופא מקדים הל'
 יסוה"ת בראשונה, שמכ"ז נבא דס"ל להרמב"ם דלימוד הלכות אלו קודם לכל
 דבר בתושבע"פ. ובהל' יסוה"ת גופא הגי' החיוב ללמוד ולידע לראשונה
 יסוד היסודות ועמוד החכמות, המתבאר בארבעה פרקים הראשונים דכל הלכות
 אלו הם (גם) חלקי מצות האמונה וכמשנ"ת.

אלא דצ"ע דבפרק ד' מיסוה"ת הי"ג כ' הרמב"ם וז"ל, ואני אומר שאין
 ראוי לסייל בפרדס אלא מי שנתמלא כריסו לחם ובשר כו' לידע האסור
 והמותר כו' היות דאביי ורבא, כו', ע"כ. ומבואר לכאן דאין ללמוד הלכות
 אלו, עניני פרד"ס שבד' פרקים אלו, עד שיודעים הרבה מהלכות התורה, לחם
 ובשר, וביותר יוקשה שמ"ש בהקדמתו בסדר לימוד כל התורה שאחרי תושב"כ
 לומד ספר הרמב"ם ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם וכמש"נ לעיל, נמצא
 שלפי סדר זה לומד האדם מעשה מרכבה ומעשה בראשית לפני כל תושבע"פ
 והוויות דאביי ורבא, וזשם בהקדמה כתב ע"ז דספרו מתאים לקטן ולגדול, וקטן
 בודאי לא מילא כריסו לחם ובשר, ולכאורה סותר הרמב"ם כאן מ"ש בהקדמתו,
 אמתה.

והביאור בזה, דבהך דינא דאין ראוי לסייל בפרדס דייק הרמב"ם והגדיר
 הדבר במ"ש שאין לסייל בפרדס, ולא נקט לשון ליכנס כלישנא דגמרא בארבעה

היינו דקבע סדר לימוד כל התורה, קודם לימוד תושב"כ ואח"כ ספר הרמב"ם, ובסדר לימוד זה קבע הל' מדע לראשונה ובוה גופא מקדים הל' יסוה"ת בראשונה, שמכ"ז נבא דס"ל להרמב"ם דלימוד הלכות אלו קודם לכל דבר בתושבע"פ. ובהל' יסוה"ת גופא הגי' החיוב ללמוד ולידע לראשונה יסוד היסודות ועמוד החכמות, המתבאר בארבעה פרקים הראשונים דכל הלכות אלו הם (גם) חלקי מצות האמונה וכמשנ"ת.

הענדעל=מאָנטרעאל

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מונחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ. י.

בי"ה, ב' אלול תשי"ב
 ברוקלין

צבי מרים תחי'

ברכה ושלום!

אין ענטפער צו דיין מיטטיילונג, פון דיין

געבורטס-טאָג.

איך וויל האָפען, אז אין פארבינדונג מיט דעם,
 וועסט דו צוגעבען אין דיין אויפפירונג, אין איינקלאנג און
 פאסענדעך אויפפירונג פון אידישע טעכטער, וואָס יעדערע פון
 זיי ווערט אנגערופען, בת שרה רבקה רחל זלָה, און אויספאלגען
 די אנווייזונגען פון עלטערן און לעהרער, און חכמינו זכרונם
 לברכה, האָבען געזאָגט, אין לך דבר העומד בפני הרצון.

און השם יתברך זאל דיר באגליקען מיט א גוטען

געבענטשטען יאָר אין אלע דינע ענינים.

בברכה לכתיבה וחתימה טובה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
 מ. ס. ק. י. נ. י.
 מזכ"ר

מכתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו להרבנית מרת צבי' מרים ז"ל גורארי' (אם הכלה תחי') לרגל יום הולדת שלה

הוא בעניני מעשה מרכבה שהם למעלה מהגבלות וגדרי הבריאה, לכן הם בדוגמא לים שאין להם סוף, וכל השגתינו הוא רק כטיפה מן הים.

ויעזב את כל שמוסיף הרמב"ם סיוע הכתוב כמים לים מכסים, שבזה מרמז, ^{לפי}

שהגם שלע"ל ישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, אבל מצד זה שהוא דעת בוראם

הרי"ז נשאר לעולם מכוסה ונעלם, והוא למעלה מהשגת הנברא, וכמים לים

מכסים, שלעולם הוא נתפס בשכל רק בדרך השגת השלילה, וכנ"ל באורך.

ונעוץ תהלה הרמב"ם בסופו וכופו בתחלתו. ^{200/}

לים גבול. יתכן לקראות מים שאין להם סוף, דאף שלפועל יש בים מספר מוגבל

של טפות, אבל בכה, כיון שהים איננו מלא ויכולים להגסיף עוד כו"כ טפות, ^{לפי}

א"כ הרי"ז מים שאין להם סוף.

הענין הזה (הוא) תלמוד אמרנו כי אין גבול לים, כפי (הוא) ^{לפי}
במאמר, ולכן אין גבול לים.

הענדל - מאמרעאל

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ט"ו אלול חשכ"א
ברוקלין

צבי' מרים תי'

ברכה ושלום!

באשמעתי די ערהאלטונג פון דיין בריף אין פארבינדונג נג
מיט דיין געבורטסטאג.

און זיכער העסט דו צוגעבען אין גוטער אויפפירונג ווי
עס פאסט פאר אידישע טעכטער, וואס יעדערע פון זיי, ווערט אנגערופען,
בת שרה רבקה רחל ולאח,

און דאס איז די העג און די כלי צו באקומען די ברכות
פון אויבערשטען.

און השם יחברך זאל דיר געבען א הצלחה יאר אין אלע
דיינע ענינים, און דיינע עלטערען שיי זאלן האבען פון דיר פיל אמה'ן
נתח, וואס דאס איז אידישער חסידות'ער נחת.

בברכה כתיבה וחתימה טובה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

M.M.S.
מזכיר

הענדעל - מאנטרעאל
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מונחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ה' אלול תשכ"ז
ברוקלין

צבי מרים ת"י

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום כט' מנ"א, בו
כוחבה אודות יום הולדת שלה,

ובודאי מוסיפה בעניני יהדות
ומצות, כציווי תורתנו הק' הורה חיים
להעלות בקדש,

ונוסף על העיקר מילוי הציווי -
הרי זה גם הצנור והמלי לקבלת ברכות
השי"ח בהמצטרך.

ויהי רצון מהשם יתברך שהיה
שנה הבאה עלי' לטובה שנת הצלחה
בגשמים וברוחניות וחבשר טוב בכל
האמור.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

מכתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו להרבנית מרת צבי מרים ז"ל גורארי' (אם הכלה תחי') לרגל יום הולדת שלה
כנראה חתימת המזכיר בכתי"ק כ"ק אדמו"ר

ב"ה
ט
בוראם, וכמ"ש שם פ"א ה"י שאין כח בדעת האדם החי שהוא מחובר מגוף
ונפש להשיג אמיתית דבר זה על בוריו עיי"ש ובה"ט שם, ולכן כותב
בהל' מלכים, וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם דהיינו שהוא מוגבל כפי
כח האדם, משא"כ במעשה בראשית שהגם שהם דברים סתומים מ"מ אפשר להיות
בהם השגה אמיתית כנ"ל, ולכן אין בזה ההגבלה שהוא רק לפי כח האדם וכנ"ל.
ועפ"י המכתבאר בחילוק אופן ההשגה של מעשה בראשית ומעשה מרכבה,
יבואר ג"כ דיוקם של הרמב"ם, בהל' יסוה"ת פ"ג הי"א כותב בנוגע
מעשה מרכבה וז"ל, שדברים אלו שאמרנו בענין זה בשני פרקים אלו כמו טיפה
מן הים הם ממה שצריך לבאר בענין זה, ע"כ, ובנוגע למעשה בראשית וכותב
(כפ"ד הי"ב) ז"ל, שכל הדברים האלו שדברנו בענין כמר מדלי הם, ע"כ, וצ"ע
קטעים שינוניים אלו.
ועפ"י הנ"ל יתבאר, דהרב עניני מעשה בראשית, להיותם ענינים שבהבריה
גופא, לכן ה"ה בהגבלה, כמו שכל הבריה הוא בהגבלה, ולכן הגם שכל המבואר
מענין זה ברמב"ם הוא רק כללים וראשי פרקים, שלכן מגדיר מה שכותב בשם
"כמר" (טיפה), מ"מ ה"ה כמו ערך טיפה לגבי דלי, שכמות המים המכונים
בדלי גופא הוא ג"כ בהגבלה וצמצום גדול, כמו כן בפסוק. משא"כ לגבי מעשה
בראשית דייק בלשונו וכותב כטיפה מן הים, דהיינו שים נק' (בהלכה) מים
שאינן להם סוף (ביבמות קכא, א. ורמב"ם הל' גירושין פי"ג הט"ז), היינו שהוא
בריבוי גדול שנקרא אין סוף, ש"ל שזה תוכן רמז של ים (*). וכמו"כ

(*) עיין הוריות י, א. שני תלמידים שיש לך ביבשה ר"א חסמא ור"י בן
גודגדא שיודעין לשער כמה טפות יש בים, וא"כ אין יתכן לקרוא בים
מים שאין להם סוף, כיון שבאמת יש להם גבול, י"ל בזה שכיון שעפ"י תורה
נקרא מים שאין להם סוף, ה"ז הוכחה שהוא בריבוי גדול כ"כ שעכ"פ בשם
המושאל יתכן לקרוא מים שאין להם סוף.
ועי"ל בזה עפ"י מש"כ בקהלת א, ז, כל הנחלים הולכים אל הים והים
איננו מלא מלא, שלפי"ז י"ל דיודעין לשער כמה טפות כו' שמזה משמע שיש

ב"ה
 ש"ל הקב"ה אפשרי לומר רק תוארים שלילים, ולדוגמא |כשקוראין אותו חכם,
 הפי' דק ששוללין ממנו עניני היפך החכמה, ^{וכפיין זה בשאר התוארים, ובידיעה}
 השלילה א"א לבא להשגה במהות הבורא, וכמבואר במו"נ שם (פנ"ט-כ) שידיעת
 השלילה הוא ג"כ ידיעה וע"י ריבוי השלילות תקרב אל ההשגה והפי' יותר
 קרוב אליו, אבל מ"מ אמיתת המצאו נשאר לעולם למעלה מהשגת הנבוא, עיי"ש.
 ועפי"ז י"ל דמעשה בראשית כתארו בסוף הל' מלכים בשם דברים סתומים,
 והיינו שהגם דמעשה בראשית הם מחוברים מגולם וצורה, וכמ"ש הרמב"ם בפ"ג
 מיסוה"ת ה"ג שמעשה בראשית הם ברואים מחוברים גולט וצורה (כגון גלגלים)
 ומעשה מרכבה הם צורה בלא גולט (כגון מלאכים), מ"מ הרי גם מעשה בראשית
 הם דברים עמוקים כנ"ל, והטעם הוא כיון שהט חלק מהבריאה שא"א לראות הוכנס
 וחשיבותם בעיני בשר, רק הם דברים נסתרים ועמוקים וצריך דעת רחבה להשיג
 פי' וביאור כל הדברים על בוריהן כמ"ש הרמב"ם בהל' יסוה"ת פ"ד הי"א,
 ולכן מגדירים הרמב"ם בהל' מלכים בשם דברים סתומים, אבל כ"מ סוכ"ס אפשר
 להיות בהם השגה כנ"ל ולכן כותב (בלו ^{הגבלה}) ויודעים דברים סתומים.
 משא"כ מעשה מרכבה מגדירים הרמב"ם בהל' מלכים שהיא השגה דעת בוראם, דהרי
 במעשה מרכבה א"א להשיג השגה אמיתית וכנ"ל במו"נ, וכן כתבאר ג"כ מהל'
 יסוה"ת פ"ג ה"ג (אכי') בנוגע למלאכים וז"ל, וכדו זה שהנביאים אומרים
 שראו מלאך כו' הכל במראה הנבואה ודרך חזיה כו', ע"כ, וכ"ש בנוגע דעת
 ה' הם המבוסס מצות האהבה ויהו ספ"ג האהבה וכנ"ל, ועיי"ג כ"ל לשונו
 בהל' תשובה ספ"י (ושם ה"ג). ויש לומר שלשית הרמב"ם ענינה של מצות אהבה,
 היא לא רק המדה ורגש שבלב, כ"א זה שנפשו קשורה באהבה ה' (ל' הרמב"ם
 הל' תשובה שם ה"ג) ונמצא שהמצות ידיעת ה' היא לא רק סיבה הכביאה לידי
 אהבת ה' אלא דהוי גם חלק (ורכלית) מצות האהבה, ולפי' י"ל יוסבר בטוב טעם
 לשון הרמב"ם בטפ"ד מיסוה"ת שכתב וז"ל; ועניני ארבעה פרקים אלו שבהמש
 מצות האלו הם שחכמים הראשונים קוראין אותן פרדס, ומבואר לכאן ^{שעניני}
 ההתבוננות והידיעות בגדלות ה' הם חלק ממצות אלו, והיינו נשנו דהידיעה
 בגדלות ה' חלק ממצות האהבה גופא, וכנ"ל.

ענין "איות ה'
 הדרן על ספר משנה תורה
 הוא היד החזקה
 להרמב"ם
 - בענין ידיעת ה' -
 רמב"ם סוף הל' מלכים ומלחמותיהם ז"ל, ובאותו הזמן כו' לא יהיה
 עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים
 ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר כי בלאה
 הארץ דעה את ה' כמים לים ככסים, ע"ל.
 ומכאן הרמב"ם נראה שכתב כאן שני דברים נפרדים, חדא, שיהיו
 ישראל יודעים דברים סתומים, ועוד, שישגו דעת בוראם, ומדקדים לפני' א'
 שלא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך כו' כפי' א'
 דשני דברים אלו נכללים בלדעת את ה', וצ"ע מאי בינייהו, ומאי טעם א'
 מהא. ועוד צ"ע דמלכות הרמב"ם משמע כפי' ש' כפי' כח האדם קאי דק על וישיגו
 דעת בוראם, אג"כ כפי' ש' לפני' א' שיהיו יודעים דברים הסתומים אין הגבלה
 זו, וצ"ע.
 עוד י"ל ע"כ שהביא הרמב"ם גם סיום הכתוב כמים לים ככסים" כו' בה
 הדרן על ספר משנה תורה, וזו"ל; שבאותן הימים
 הרבה הדעה והחכמה והאמת שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה', ע"ל.
 לכאן, דהקורב והוכחה לדבר זה שידעו את ה' בלא בענין סיום הכתוב
 הוא דק מהחילת הכתוב בלבד, וצ"ב.
 ויש לומר בזה, דהנה בריש הלכות יסוה"ת כ' הרמב"ם וז"ל; יסוד
 היסודות ועמוד החכמה לידע שיש שם מצוי דאסון, והוא ממציא כל הנמצא
 וכל הנמצאים בשמים וארץ ומה שביניהם, לא נמצאו אלא כאמת המצאו, עכ"ל.
 והארץ שם בכמה הלכות לבאר בפרסיות כמה דברים בנוגע לשלימות מציאות ה'
 שהוא מצוי קראשון (אשכל הנמצאים צריכין לו וכו') חס"י (בה"ו); וידיעת

הגהות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו על ליקוטי שיחות (חלק כ"ו פ' יתרו (ע' 114 ואילך)) שתורגם ללה"ק
 בתור הדרן על ספר משנה תורה להרמב"ם עבור הקובץ "מגיני מלך" שי"ל ע"י בית חב"ד בופלד, נ.ג.

דבר זה מצות עשה שנאמר אנכי ה' אלקיך. ונראה מזה דס"ל להרמב"ם דכל
הני דברים בשלימות מציאות ה', שכתבם לפני ז', נכללים במ"ע זו, שאינו
מספיק מה שידוע לכללות עין מציאות ה', אלא ~~המורה~~ שידוע גם פרטים אלה,
ובזה יחקיים המ"ע לידע את ה', וכ"כ במגדל עוז שם ה"א.

ונראה בזה, דהנה בשיטת הרמב"ם דהאמנת האלקות ~~היא~~ ממנין המצות
כמ"ש במנין המצות שבריש ספר היד ובס' המצוות מ"ע א' (וכ"ה שיטת הרמב"ן
בהשגותיו לסה"צ שם), הקשה הר' חסדאי (בכפר אור ה' והביאו האברבנאל
בספרו ראש אמנה פ"ד) ~~וה"ל, שמעו מצות ושמרתם אותם כי שבתם את ה' אלקיך מצוה~~
לפי שהמצוה היא מן המצטרף ולא תצויר בזולת אלוהה מצוה ידוע, ולזה
כאשר נניח אמונת מציאות הא-ל מצוה, כבר נניח אמונת מציאות הא-ל קודמת
לאמונת מציאות הא-ל ~~ועל כן~~, ע"כ ~~הוא קודמת לזה~~ דלא יתכן שהי' מצוה
בלי מצוה וא"כ איך נצטוינו להאמין שיש שם אלוהה דלזה גופא בעינן מקודם
אמונה במצוה מצוה זו. ובבה"ג (הובא ברמב"ן שם) ס"ל כן להדיא דאיך האמונה
ממנין המצוה ~~מסעה~~ יעויי"ש.

אמנם האברבנאל שם (פ"ז ופ"ז) החזיק בדעה הרמב"ם ומבאר שאין הכוונה
ברמב"ם כפי שהבין הר' חסדאי שמצוה האמנת האלקות הוא שיש אלוהה נמצא,
אלא שהאלוהה ב"ה שכבר ידענו שהוא נמצא, כציאותו הוא יותר ראשון ויותר
שלם אשר בכל הכציאותה וכו', יעויי"ש באורך. ומטעם זה נראה דכ"ל הרמב"ם
כל הני פרטים במצוה ידיעת ה', וכמשנ"ה, דהוי ~~שחלק~~ מצוה ידיעת ה' שבהם
נדע איך שהקב"ה הוא היותר שלם אשר בכל הכציאותה וכו' ולקיום מצוה זו
בעינן שידע עכ"פ פרטים אלו.

והנה, כבר נהבאר בככה מקומות (ראה ס' דרך מצוהיך להצמח צדק ספ"ב,
קונטרס הורת ההכידות ע' 14, ובהערה שם) דיוק לשונו של הרמב"ם ~~באמרו~~
לידע שיש שם מצוי ראשון וכמו"כ כתב במצוה ידיעת האלקות (רכב"פ שם ה"ו)
ובמצוה אחדות השם (שם סה"ז) וידיעת דבר זה כ"ע, והוא כשום דחיוב המצוה
הוא לידע בידיעה שכלית וכמו שהאריך בזה האברבנאל שם. ויעויי"ש שכ'
דאלה"כ לא יתכן ציווי על האמונה שאינן נקנוה ברצון ובחירה, אלא ע"כ

בסדר עניני ידיעת ה', שהפרטים המצטרפים ומוכרחים לקיום מצות אהבה
ויראה וכו' יהיו נסמכים עליהם, ולכן כתב סיוס עניני מעשה מרכבה ועניני
מעשה בראשית בהמשך למצות האהבה וכו' אף שביסודם הם מצות ידיעת ה'
והוי סיוס הענינים בידיעת ה' שהתחיל לכתבם בפ"א בכדי להחזיק גם
למצוה האהבה והיראה. (א*)

ועפכה"ל שמעשה בראשית ומעשה מרכבה ג"כ-נוגע לקיום מצות ידיעת ה',
יבואר/ על נכון דברי הרמב"ם סוף הל' מלכים שכתב ב' דברים נפרדים, שידעו
דברים שתומים וישיגו דעת בוראם, שי"ל שהן הן מעשה בראשית ומעשה מרכבה.
דהנה חלוק אופן השגת מעשה בראשית לאופן השגת מעשה מרכבה, וכמ"ש הרמב"ם
בהל' יסוה"ה פ"ד ה"י שמעשה בראשית דברים עמוקים הם אבל אינם כענין עמוק
מעשה מרכבה (שמוה נסתעף נפק"מ לדינא ואופן שדורשין מעשה מרכבה ומעשה
בראשית-עיי"ש ה"א).

וחילוק זה אינו חילוק בכמות גרידא, שמעשה מרכבה הם יותר עמוקים, אלא
שחלוקים באופן זאיכות ההשגה, שמעשה בראשית כיון שהם ענינים שבהבריאה
גופא, אפשר להיות בהם גם השגה באופן חיובי, ובלשון המו"נ - השגת החיוב.
משא"כ מעשה מרכבה שהם ענינים מקשורים עם גדרי הבורא, וכמבואר בפיה"מ
להרמב"ם (חגיגה פ"ג מ"א, וראה גם פתיחה למו"נ) שמעשה בראשית הוא חכמת
הטבע ומעשה מרכבה הוא חכמת אלקות, ולכן א"א להשיג מעשה מרכבה באופן
חיוב רק בדרך שלילה, וכמו שהרמב"ם מבאר במו"נ (ה"א פנ"ח ואילך) באריכות,

(*) ונראה עוד בזה דהנה יעויין ברמב"ם שם פ"ב ה"ב שכ' וז"ל; והאיך היא
הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיחבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים
הגדולים כו' מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה האוה גדולה לידע השם הגדול
וכו' כמו שאמרו חכמים (ספרי ואתחנן ו, ה) בענין אהבה, שמתוך כך אתה
מכיר את מי שאמר והי' העולם, עכ"ל, שמוה משמע שהענין ידיעת ה' הוא לא
רק הדבר המביא לידי אהבה, כ"א גם לאידך, שהוא המבוקש והמסודה דאהבת
ה', ועפ"י ז' יוכתק ביותר שכתב פרטי עניני ידיעת ה' בהמשך למצות האהבה
דאין זה רק מטעם דנוגעים ג"כ לקיום מצות אהבה, אלא-שענינים אלו שבידיעת

ב"ה :
 גופא חלק מהציווי או חלקי הלכות אהבה ויראה ודיניהם, אלא דהם הדברים
 שנצטוו האדם להתבונן בהם, בכדי לקיים מצות (הלכות) אלו, והמצוה היא ה' ו'
 ההתבוננות ³²⁷ בע"ד חולה שצריך להתנהג עפ"י הלכה כהוראת הרופא בדרכי
 הרפואה, אבל אין הוראות הרופא עצמן חלק מהלכה, ואף דשאני מעשה מרכבה
 וכו' שהם תורת ה', ³²⁷ מהוראות הרופא שאינן חלק מהתורה כלל, אבל שניהם כוין
 לזה שאינם חלק מהלכות התורה, ואין מקומם בס' הלכות הלכות.
 געפ"הנ"ל דמצות האמונה ³²⁷ היא שידע האדם פרטים בדבר קדמיתו ושלימותו
 של הקב"ה, נראה דמ"ש הרמב"ם באור מעשה מרכבה ומעשה בראשית אין ז' רק א' ו'
 מדהני עניני התבוננות שבהם יתבונן האדם ועל ידם יגיע לאהבת ה' אלא
 דשייכים למצות ³²⁷ ה', דהוי חלק ממצוה זו, וכמבואר בפירושו על הרמב"ם
 ריש הל' יסוה"ת וז"ל; ונכלל תחת ידיעת שתי מצות אלו [לידע שיש שם אלוקה,
 שאין עמו א-ל אחר] ענין מעשה בראשית ומעשה מרכבה שמידיעתם יודעו הראייה
 על מציאות הבורא ושהוא לבדו ראשון וצור לכל, עכ"ל. ³²⁷ מן הנה לזה להיא
 שג' פרקים אלו שייכים למצות ידיעת ה', ולכן כתב הרמב"ם בספר היד שמבלעדי
 ידיעת עניני מעשה מרכבה וכו' (עכ"פ הכללים הגדולים שכתב הרמב"ם) אין
 מחיימת מצות ידיעת ה'.
 ויסוד זה, שעניני ג' פרקים אלו הם המשך וחלק ממצוה ידיעת ה' מבואר
 בלשון הרמב"ם גופא בהא שמבאר (בפ"ב ה"ס-י) איך שהקב"ה יודע עצמו וכו'
 יודע הכל כו' מכיר אמתו ויודע אותה כמו שהיא כו' הוא היודע כו', דכ"ז
 הוא בענין ידיעת ה', ויצוין עוד בספ"ב שכ"ז וז"ל; דברים אלו שאמרנו בענין
 זה בשני פרקים אלו כו' כל העיקרים שבשני פרקים אלו הוא הנק' מעשה מרכבה,
 ע"ל, ובספ"ד כתב: ועניני ארבעה פרקים אלו כו' הם שחכמים הראשוניי קוראים
 אותם פרדס, ע"ל, שמכ"ז נראה להדיא ששני פרקים הראשוניי הם ענין אחד והוא
 מעשה מרכבה, וארבעה פרקים הראשוניי הוי פרדס אווד, וארבעה ³²⁷ אחר
 זניהו, וקשרים ומשולבים זכ"ו.
 וא"כ דאין להקשות דאם ענינים אלו הוי פרטים בהל' ידיעת ה' ³²⁷ מקומם
 בפ"א כ"סוה"ת ³²⁷ (בג"פ אלף) בהמשך למצוות האהוי"ר, דהרמב"ם ³²⁷ דע קולור

דלמאורא אין חזקתה ככל פאמאן
 ענין משה מלפניו אלא יצא

דאין המ"ע האמונה בדברים אלו, אלא לימודם וידיעתם שמה יבא האדם אל
 האמונה, יעוי"ש.

ועפ"ז יובן מה שהרמב"ם מאריך בפרק זה בראיות מהכתובים שאין
 הקב"ה גוף וכו', ושהתוארים גשמיים שנאכרו בתורה הן לפי דעתן של בני
 אדם וכו', דלכאור' אין מקומם בס' היד שענינו הלכות הלכות "כ"ש הרמב"ם
 בהקדמתו לס' היד (וראה בארוכה בס' ראש אכנה פי"ט), [ועפמ"ש"כ הרמב"ם
 בסוף הקדמתו הנ"ל ש"אדם קורא בחושב"כ תחלה ואח"כ קורא בזה"י"ל דבכדי
 שתהי' ידיעה נכונה כדרוש כוכרז לתרץ התוארים גשמיים שנאמרו בתורה
 וכן בקשה משה וכו', [אמנם עפ"י הנ"ל י"ל כן האריך הרמב"ם כשום ³²⁷
 שק בידיעת דברים אלו מחיימת מצוה ידיעת השם, שאין ³²⁷ באמונה
 גרידא אלא בידיעת שכלית דוקא, וצ"ל עכ"פ ידיעת היסודות המתוארים בפרק
 ראשון של יסוה"ת, וא"ש.

והנה מכ"ז מבואר דס"ל להרמב"ם דלקיום מ"ע של האמונה האלקות אינו
 מספיק מה שמאמין באמונה פשוטה ובכללות הענין גרידא, אלא מוכרח שידע
 גם פרטי הדברים בנוגע לשלימות מציאותו ובעינין בזה גם ידיעה והבנה
 שכלית בכל הני מלי, וכמשנ"ח.

ונראה דקורו בזהר ³²⁷ פ' ורא (זח"ב כה, א) דאיתא שם על הפסוק וידעתם
 כי אני ה' אלקיכם וגו', וז"ל; פקודא דא קדמא דכל פקודין כו' לבנדע
 לי' לקב"ה כו' דאיה שליטא עלאה דאידו רבון עלמא וברא עלמין כלהו שמיא
 וארעא וכל חיליהון, ע"ל. ³²⁷ דבריה הון: ³²⁷ (כ"כרי הרמב"ם) שמצוה/ידיעת
 ה' - מחק ³²⁷ דק על ידיעה דוקא, ³²⁷ פרטיה, איך שמציאות ה' הוא
 היחוד ראשון ויותר שלם, וכו', ³²⁷ כדויק לשון הרמב"ם בהלכה ראשונה
 - שבחוכנו הן ³²⁷ יסוד היסודות יעבוד החכמות (פקודא דא קדמא דכל
 פקודין) לידע שיש שם מצוי ראשון" (לכנדע לי' לקב"ה), והוא ממציא כל נמצא
 וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם כו' (וברא עלמין כלהו שמיא וארעא
 וכל חיליהון).

גם כ"ש הרמב"ם (בהלכה ה' שם) וז"ל. הכצוי הזה הוא אלקי העולם אדון

ודע כי ידעתי דהנהגותי
 ודע כי ידעתי דהנהגותי
 ודע כי ידעתי דהנהגותי

כל הארץ, הוא כעין ^{דברי} הזהר שם שכתב, דאית שליטא עילאה דאיהו רבון עלמא.

ואין להקשות דבזהר יליף ⁵⁵ בקרא דוידעתם כי אני ה"א ולא מאנכי ה"א כמ"ש הרמב"ם, דבזהר מיירי בהא שמשה רבינו לימד ⁵⁶ ישראל עניני ידיעת השם קודם יציאת מצרים כדי שיאמינו בכל אינון ניסן וגבורן דעבד לון במצרים (כמ"ש בזהר שם, ועי' בניצוצי זהר שם) ועשה כן לקיים מה שנאמר אז וידעתם כי אני ה"א, אבל הא דבעינן אנן לקיים מצות ידיעת ה' אינן ⁵⁷ זכרן הדין. ⁵⁸ קרא דוידעתם גו' אלא מדנוצטוינו מצות הקב"ה ע"י משה רבינו ע"ה בסנין, ⁵⁹ ובמבואר ⁶⁰ הרמב"ם בפירוש המשנה סוף פ"ז דחולין, יעויי"ש. והציווי שנצטוינו אז על האמנת האלוקות הוא אנכי ה' אלוקר, ⁶¹ ובזהר גופא (ח"ג (רע"ם) דף רנו, ב) וז"ל; פקודא קדמא אנכי, ⁶² וואף דלא ילפינן מקודם מתן תורה (ואין ילפינן אופני וגדרי מצות ידיעת ה' מוידעתם גו') אין זה אלא בילפוחא ⁶³ של עיקר הדין, כסא"כ כשאינן אלא בתורת גילוי מילחא, או לימוד פרטים במצוה שנצטוינו במ"ח וכיו"ב, וכבנדו"ד, ⁶⁴ כה"ג ⁶⁵ ילפינן מלפני מ"ח, כמו שכתבו האחרונים (עיינן שדה חמד כללים מערכת האל"ף כלל שכא; ועוד. ויעויינן רמב"ם סוף הל' מילה, גדולה מילה שנכרתו עלי' י"ג בריהות מכל מצות התורה שנכרתו עליהן ג' בריהוה, הגם שהי"ג בריהות נאמרו כולהו לפני מ"ח והג' בריהות דתורה נאמרו לאחרי מ"ח, ודו"ק.)

והנה בריש ⁶⁶ מיסוה"ח מבאר מצות אהבת ה' ויראת ה' וכתב שם וז"ל; והאין היא הדרך לאהבה ויראתו בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ מיד הוא אוהב כו' לידע השם הגדול כו' ויפחד כו'; ולפי הדברים האלו אני מבאר כללים גדולים ממעשה רבון העולמים כדי שיהיו פתח למבין לאהוב את השם, עכ"ל. ⁶⁷ ומבאר ⁶⁸ במעשה ⁶⁹ שלשה פרקים פרטי מעשי הקב"ה וברואיו הנפלאים, פרק אחד בענין מעשה כרכבה ושני פרקים במעשה בראשית, וסיים בביאור חילוקי הדינים דמעשה מרכבה ומעשה בראשית, ⁷⁰ ובפ"ד הי"ב וז"ל; בזמן שאדם מתבונן בדברים האלו וככיר כל הברואים כו' מוסיף אהבה לכקום ותצמא נפשו ויכמה בשרו לאהוב המקום ברוך הוא, ויירא ויפחד משפלותו ודלותו וקלותו וכו', ע"ל. וצ"ע דהרמב"ם ⁷¹ בהקדמתו לס' היד שענין ספר זה הוא, הלכות הלכות, וכאן יצא כגדרו לכאו', והאריך לבאר פרטי מעשיו וברואיו הנפלאים, ואה"נ דמצות האהבה ומצות היראה ⁷² אינם ⁷³ מחייבים ⁷⁴ אלא ⁷⁵ ע"י התבוננות במעשה כרכבה ומעשה בראשית, וזהו הדרך שבה ילך האדם בכדי לקיים מצות אלו, ועדיף מזה מבואר ⁷⁶ כמ"ש בספר המצות ⁷⁷ (מצות עשה ג) דאין התבוננות זו רק הכשר ותנאי שמבלעדה אין כאן קיום מצות אלו, אלא דהתבוננות הוא גוף מעשה הכצוה והחפצא של מצוה אלו "שנצטוינו שנחשוב ונתבונן בכצותיו ומאמריו ופעולותיו כו' ועי"ז הבא האהבה בהכרח" (* אמנם בכל זה אין ⁷⁸ ביאור ⁷⁹ מעשה מרכבה וכו' ⁸⁰

(*) ראה קנאת סופרים לקהמ"צ שם, ⁸¹ וכן ⁸² קודש לאדמו"ר מוהריי"ץ ח"ג ע' הכו, ד"ה להבין מצות אהבה (נדפס בהוספות לסהמ"צ להצ"צ ובהערות לשם ע' 408) ועוד.